

УДК 347.413

Людмила Панова,канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ДОГОВОРУ ЕКВАЙРИНГУ

Виникнення еквайрингу як конкретного правовідношення означає якісно новий етап у механізмі правового регулювання суспільних відносин у сфері розрахунків між суб'єктами. Підставою відповідного зобов'язання є договір еквайрингу. Моделюючи договірний зв'язок між еквайром та торговцем, держава виконує свою функцію – організатора цивільного обороту. Договір еквайрингу являє собою елемент складного зобов'язального правовідношення з переказу грошових коштів, який входить у відповідну систему. Еквайринг є одним з основних договірних інструментів, що забезпечують реалізацію концепції "Open Banking" в механізмі правового регулювання платежів.

Ключові слова: модель договору еквайрингу, правова характеристика договору еквайрингу, платіжні системи, фінансові послуги, обслуговування розрахунків.

Питання про правову природу договору еквайрингу своїм корінням виходить із принципів банківського права Європейського Союзу. Як відомо, економічне право ЄС базується на чотирьох основних принципах, які також мають назву чотирьох свобод: свободі переміщення товарів, свободі переміщення осіб (включаючи свободу заснування), свободі надання послуг та свободі руху капіталу та платежів. Кожний із принципів набуває особливого значення в окремих сферах економіки. У сфері проведення платежів найбільше значення мають принципи свободи надання послуг та свободи руху капіталу та платежів. «"Свобода" у правовому розумінні, – писав М. Вебер, – означає: мати права, теперішні й потенційні...» [1, с. 515]. У рамках Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу з урахуванням вищезазначених принципів і розробляється вітчизняне законодавство з метою успішного функціонування фінансової системи країни. Закон України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" від 5 квітня 2001 року як інструмент упорядкування діяльності платіжних систем, використання електронних платіжних засобів запровадив термін "еквайринг". Згідно із законом, еквайринг – *послуга технічного, інформаційного обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів у платіжній системі* (п. 1.9 Закону України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні") [2]. Нормативне визначення еквайрингу, по суті, відображає ідею, що закладена в п. 44 ст. 4 Директиви (ЕУ) № 2015/2366 Європейського парламенту від 25.11.2015, де еквайринг пла-

тіжних операцій визначається як *платіжна послуга, яка надається провайдером платіжних послуг, що уклав договір із отримувачем платежів для прийняття та обробки платіжних операцій, в результаті яких здійснюється переказ грошових коштів на користь отримувача* [3].

Для того щоб у читача не склалася неприємна з точки зору хронології подій уява щодо послідовності прийняття нормативних актів в Україні та ЄС, слід зробити невелику ремарку. Центральна ідея Європейського Союзу полягає у функціонуванні єдиного ринку для переміщення товарів, послуг, капіталу та робочої сили. Оскільки досягнення такої мети без уніфікації платіжного законодавства неможливо, відповідно, воно розробляється не окремими країнами, а на загальноєвропейському рівні. Вітчизняні банківські установи були одними з перших суб'єктів в нашій країні, хто сприйняв діючий у Європі правовий принцип *свободи руху платежів* (ч. 2 ст. 63 Договору про функціонування Європейського Союзу) та почав втілювати ідею єдиного ринку платежів у реальність. Пізніше за ініціативи банківської спільноти саме цей принцип був закладений в основу закону України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" у 2001 році. Сам закон є яскравим прикладом зближення національного законодавства із сучасною європейською системою права та приведення його до рівня, що склався у державах – членах ЄС.

Поняття еквайрингу з'являється на етапі формування платіжної галузі, коли тільки формувалася Єдиний європейський платіжний простір (single euro payments area – SEPA). На загальноєвропейському

рівні регулювання платіжних послуг торкалося вузьких питань та мало більш рекомендаційний характер. У 2007 році була прийнята так звана “Перша платіжна Директива”. У 2013 році стає зрозумілим, що Перша платіжна Директива потребує внесення змін та уточнень, постає необхідність введення в правове регулювання нових конструкцій, яких ще не було п’ять років тому, для забезпечення додаткового зв’язку між платіжними системами. Тому прийняття Другої платіжної Директиви найчастіше згадується у зв’язку з регулюванням “сервісу з ініціювання платежів” та “сервісу з агрегації фінансової інформації”. Однак необхідно підкреслити, що дія Другої платіжної Директиви значно виходить за рамки зазначених питань і торкається всіх основних аспектів функціонування платіжного ринку. “Друга платіжна Директива” приймається у 2015 році¹ [4].

На підставі зазначеного аналіз двох дефініцій дозволяє стверджувати, що обидві дефініції мають єдиний підхід до розуміння сутності процесу еквайрингу. Саме «сутність відносин, – пише відомий цивіліст А. А. Пушкін, – визначає специфіку норм, що забезпечують їх регулювання, а значить і предмет правового регулювання» [5, с. 12].

Виникнення еквайрингу як конкретно-правовідношення означає якісно новий етап у механізмі правового регулювання суспільних відносин у сфері розрахунків між суб’єктами. У світі еквайринг (від англ. *acquire* – приймати, отримувати) є досить відомою та врегульованою фінансовою послугою та сприймається як система прийому платіжних карт як засобів оплати за товари, роботи та послуги, яка здійснюється еквайром, шляхом встановлення на торговельних або сервісних підприємствах платіжних терміналів та їх різновидів. Тобто йдеться про можливість оплатити покупку за допомогою платіжних карт, не використовуючи готівкові кошти. Підставою такої можливості є, зокрема, відносини, що складаються між продавцем (постачальником) товарів та/або послуг та еквайром на підставі відповідного договору. Наведеним зумовлена **мета** дослідження, яка полягає в проведенні теоретичного аналізу сутності та наданні правової характеристики договору еквайрингу вихо-

дючи з вимог Директиви (EU) № 2015/2366 про надання платіжних послуг, Закону України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” та наявної практики укладання таких договорів.

Договір еквайрингу є найменш дослідженим у науці цивільного права, тому значимість появи у світі такого явища, як еквайринг, важко переоцінити. Шлях від своєї первісної, ще не досконалої форми до сьогодення став поштовхом до зміни концепції платіжних відносин. Якщо раніше розрахункові правовідносини по суб’єктному складу кваліфікували виключно через зв’язок “банк-клієнт”, то зараз концепція “Open Banking” (“відкритого банкінгу”) дозволяє третім особам – провайдерам отримувати доступ до клієнтської інформації та взаємодіяти з банківською системою, яка відкриває доступ до своїх систем. Концепція “Open Banking” несе з собою кардинальні зміни і необхідність правової науки по-новому проаналізувати банківський сектор. Вищезазначена концепція знайшла своє законодавче закріплення у другій Директиві про надання платіжних послуг Payment Services Directive (EU) 2015/2366 (PSD2), яка 23 грудня 2015 була оприлюднена в офіційному виданні Європейського Союзу “The Official Journal of the European Union”. Директива вступила в силу з 12 січня 2016 року. Протягом двох років з моменту вступу Директиви в силу країни-члени ЄС зобов’язані привести національне законодавство у відповідність до нових норм. Нова Директива є документом, який діє на тепер, оскільки з 13 січня 2018 року припинила дію раніше чинна Директива про надання платіжних послуг від 2007 року Payment Services Directive (EU) 2007/64 / ЄС (PSD1).

Аналітичний підхід до змін, які відбуваються в банківському секторі, доводить, що на банківський сектор впливають чотири фундаментальних важеля. По-перше, це технології – вони стають доступнішими, їх розвиток визначається швидкістю та зростаючою кількістю людей, які користуються такими технологіями, і, як наслідок, відбувається перехід до цифрового банкінгу в банківській сфері. По-друге, змінюється клієнтський попит. Сьогодні клієнт висуває нові вимоги для проведення розрахунків, які повинен враховувати банківський сектор. По-третє, поширення соціальних медіа, які стають основним каналом комунікації та торгівлі. По-четверте, Big data стає важливим компонентом для прийняття рішень у бізнесі. Усі чотири компоненти будуть змінюватися в процесі розвитку “Open Banking”, що, у свою чергу, буде впливати на правові дослідження відносин у сфері розрахунків.

¹ У європейській юридичній практиці директиви не мають прямої дії та адресовані країнам-членам. Положення, що містяться у директивах, реалізуються у національних нормативних актах, про що держава зобов’язана прозвітувати перед Європейською Комісією. Тому, на відміну від національних законів, для директив важливою є не дата набрання чинності (а дата транспозиції, тобто строк реалізації положень на внутрідержавному рівні. Для “Другої Директиви” таким строком є 13 січня 2018 року.

В українському праві теорія розрахункових відносин тільки починає формуватися, хоча вже основні ідеї, які закладені в концепції “Open Banking” та відображені в Директиві про надання платіжних послуг Payment Services Directive (EU) 2015/2366 (PSD2), знаходять своє місце в національному законодавстві.

У межах визначеної тематики необхідно зазначити, що основні вимоги на рівні нормативно-правових актів щодо умов договору еквайрингу знайшли своє відображення у Постанові Правління Національного банку України “Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів” від 05.11.2014 № 705 (далі – Постанова НБУ № 705/2014) [6; 7]. Вони кореспондують з вищезазначеною Директивою (EU) № 2015/2366 Європейського парламенту від 25.11.2015, яка встановлює цілу низку обов’язкових вимог до умов договорів, які укладаються між провайдером платіжних послуг та отримувачами платежів, та допускає врахування національних правових норм, а також автономію волі учасників таких відносин. Оновлене правове регулювання у сфері надання платіжних послуг включає також постанову Європейського парламенту та Ради ЄС Regulation (EU) 2015/751, яка, зокрема, встановлює порядок сплати міжбанківських комісій за операції з використанням платіжних карт та спрямовує свою дію на будівництво ефективного загального ринку карткових платежів. Вказана постанова набула чинності 9 червня 2015 року [8].

Моделюючи договірний зв’язок між еквайром та торговцем, держава виконує свою функцію – організатора цивільного обороту. Модель стає можливою виходячи з оцінки законодавцем об’єктивної сторони відносин та за допомогою юридичної техніки, результатом якої стає правова норма. Оскільки договір еквайрингу прямо згаданий в нормативному акті, можна стверджувати, що цей договір є *поіменованим договором*.

Звертає на себе увагу і спрямованість даного договору на надання *платіжних послуг*. Вітчизняне законодавство також визначає еквайринг як послугу, але як послугу технічного, інформаційного обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів (далі – ЕПЗ) у платіжній системі. Чи можна вважати вказані послуги тотожними? У сучасному світі спостерігається тенденція до розрахунків у безготівковій формі за допомогою провайдера платіжних послуг (за термінологією Директиви) або постачальника платіжних послуг, якими є емітент або еквайр (за національною

термінологією). У результаті надання ними послуг з обслуговування розрахунків (технічного, інформаційного характеру або прийняття та обробки платіжних операцій) стає можливим здійснення переказу грошових коштів на користь отримувача. Враховуючи, що провайдером є спеціалізована компанія, яка забезпечує технічний доступ до інформаційних мереж, а переказ коштів (платіжна послуга), згідно із законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, віднесений до такого специфічного виду послуг, як фінансові послуги, слід зробити кілька висновків.

Насамперед, еквайринг за змістом діяльності, яку він регулює, є супутньою послугою, що опосередковує переказ коштів, тобто платіжною послугою. Відповідно, договір еквайрингу належить до *договорів про організацію безготівкових розрахунків* нарівні з договором банківського рахунку. Слід зазначити, що вказані договори мають спільну мету, але досягається вона за допомогою різних засобів. Існування класифікації цивільно-правових договорів у вигляді поділу на майнові та організаційні відомо цивільному праву. Відповідно до такої класифікації до майнових договорів віднесені всі договори, які безпосередньо беруть участь в актах товарообміну між учасниками та спрямовані на передачу або отримання благ, а організаційні договори спрямовані на організацію такого товарообміну, тобто на встановлення взаємозв’язків учасників майбутнього товарообміну [9, с. 328].

Відповідно до ст. 66-67 Директиви ЄС, якими встановлений обов’язок організацій, в яких у клієнта відкритий рахунок, надавати доступ до своїх інформаційних систем посередникам – сервісам по ініціації платежів та агрегації фінансової інформації за відсутності договору між посередником та організацією, де відкритий рахунок. Необхідно зазначити, що саме ці статті становлять основу концепції відкритого банкінгу. Цими ж статтями встановлюється заборона на дискримінацію інформаційних посередників. Йдеться про відкриту конкуренцію серед провайдерів на ринку надання платіжних послуг. Тобто договір еквайрингу та договір банківського рахунку стають ланками одного ланцюга, які об’єднуються платіжною системою, а відносини, що виникають на підставі договору еквайрингу, необхідно кваліфікувати як *розрахункові зобов’язання*, що реалізуються шляхом здійснення низки взаємопов’язаних дій (юридичного та фактичного характеру) у строго визначеному порядку – за допомогою спеціальних правил платіжних систем. Згідно з технологією зберігання і збору

даних реєстраторів розрахункових операцій (далі – РРО), затвердженою Державною податковою службою України (ДПС) та Національним банком України, еквайр, як учасник платіжної системи, має перелік функцій, що передбачають надання суб'єктам господарювання послуг саме технічної підтримки, інформаційного обслуговування згідно з технологією зберігання та збору даних РРО для ДПС. Зазначена технологія дозволяє в захищеному вигляді зберігати в РРО електронні копії розрахункових документів та фіскальних звітних чеків, що були створені РРО, передавати ці електронні копії каналами зв'язку до Системи обліку даних РРО ДПС, визначені команди і конфігураційні дані від Системи обліку РРО ДПС до РРО.

Договір еквайрингу є одним із видів договорів, який спрямований на *організацію дистанційного обслуговування* користувачів. Запропонована нами нова правова характеристика договору є надзвичайно важливою у зв'язку з актуальною проблемою – захистом персональних даних. У травні 2018 року вступив у силу Загальний регламент із захисту даних – GDPR (General data protection regulation). Цей документ прийшов на зміну Директиві 95/46/ЄС Європейського парламенту і Ради “Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних”, яка діє натепер. GDPR поширює свою дію на суб'єктів країн-членів ЄС, а також на суб'єктів, які не зареєстровані на території ЄС, але здійснюють діяльність на території Європейського Союзу або ж у процесі своєї діяльності вони прямо або опосередковано отримують доступ до персональних даних громадян ЄС або осіб, що перебувають на території Європейського Союзу. Незважаючи на те, коли Україна імплементує GDPR у національне законодавство, для еквайрів, як членів платіжних систем, цей Регламент став обов'язковим вже з травня 2018 р. У свою чергу, це покращить якість обслуговування клієнтів, тому що Регламентом передбачена відповідальність. Наприклад, ст. 77 GDPR говорить про цивільну відповідальність у вигляді компенсації матеріальної або моральної шкоди фізичним особам. Статтею 79.3(а) Регламенту передбачена адміністративна відповідальність у вигляді значних штрафів у розмірі 20 000 000 євро або до 4 % від загального світового годового обороту попереднього фінансового року за порушення відповідних прав суб'єктів даних.

Сторонами договору еквайрингу є еквайр та торговець. Еквайринг у межах України здійснюється виключно юридичними особами-резидентами, що уклали відповідний

договір з платіжною організацією та отримали спеціальний дозвіл на здійснення еквайрингової діяльності. Торговцем може бути юридична особа або фізична особа – підприємець, які відповідно до договору еквайрингу зобов'язуються приймати від фізичних осіб електронні платіжні засоби замість готівкових коштів. Емітентом електронних платіжних засобів є банк, який також є учасником платіжної системи (1.13 ЗУ “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні”). Банки, які здійснюють свою діяльність на території України, мають право на свій розсуд укласти договори з платіжними організаціями платіжних систем та/або отримувати ліцензію/дозвіл на діяльність з емісії електронних платіжних засобів та еквайрингу чи на діяльність виключно з емісії або еквайрингу. Таким чином, еквайром може бути банк або небанківські установи, які є учасниками платіжної системи та виконують функцію технічного та/або інформаційного еквайрингу. Слід зауважити, що платіжні організації зобов'язані забезпечувати однаковий доступ до платіжних систем, у яких використовуються електронні платіжні засоби, постачальникам платіжних послуг, якщо їхня діяльність відповідає законодавству України, задовольняє вимогам платіжної організації щодо участі в платіжній системі та вони відповідно до правил платіжної системи були сертифіковані платіжною організацією на надання певних послуг.

Між сторонами договору еквайрингу виникають кореспондуючі права та обов'язки, і право вимагати їх виконання належить лише сторонам договору. Прикладом цього є Постанова ВГСУ від 19.09.2012 по справі № 18/5005/2757/2012 [10]. Саме тому цей договір можна кваліфікувати як двосторонній. Він укладається на користь сторін і, як вже зазначалося, спрямований на організацію дистанційного обслуговування користувачів, а тому не може бути сконструйований як договір на користь третьої особи.

Договором на користь третьої особи породжується суб'єктивне право безпосередньо у такої особи з моменту його укладення (ч. 1 ст. 636 ЦК України). Якщо припустити, що еквайр та господарюючий суб'єкт уклали договір еквайрингу як договір на користь третьої особи-користувача, то сторони договору тим самим прийняли на себе обов'язок перед третьою особою, яка не встановлена в договорі. Наданим третій особі правом вимоги щодо виконання договору, укладеного на її користь, вона може як скористатися, так і відмовитися від нього. Питання полягає в реалізації права третьої особи в такому договорі. ЦК України (ч. 3, ч. 4 ст. 636) закріплює

два положення, суть яких полягає в такому: якщо третя особа висловила намір скористатися своїм правом, то з цього моменту сторони договору не можуть розірвати або змінити його без згоди третьої особи, якщо інше не встановлено договором або законом та якщо відбулася відмова третьої особи від права, наданого їй за договором, сторона, яка уклала договір, може сама скористатися цим правом, якщо інше не випливає із суті договору. Досліджуючи сутність договору еквайрингу, важко уявити собі ситуацію, за якою господарюючий суб'єкт – продавець у разі відмови покупця від права, нібито наданого йому як третій особі за договором еквайрингу, може сам скористатися цим правом.

Договір банківського рахунку з використанням банківської картки є підставою для правовідносин, що виникають між клієнтом (володільцем рахунка), який у договорі з господарюючим суб'єктом виступає, зокрема, в ролі покупця, та банком, в якому відкритий рахунок. У силу цього договору банк виконує розпорядження клієнта про перерахування і видачу відповідних сум з рахунку та проведення інших операцій за рахунком. Еквайр надає послуги технічного, інформаційного характеру торговцю для проведення розрахунків. Клієнт, ініціюючи платіж з використанням банківської картки (правовідносини між банком та клієнтом) та спеціального обладнання, наданого еквайром торговцю (правовідносини між торговцем та еквайром), звертається до банку, який є боржником за зобов'язанням банківського рахунку, та надає відповідне розпорядження. Тобто договір еквайрингу передбачає організацію платіжних послуг та діє, так би мовити, за принципом “подовженої руки”. Договір між еквайром і торговцем надає право торговцю приймати до оплати електронні платіжні засоби певної платіжної системи з дотриманням її правил та виконувати інші операції, визначені договором. Договір між еквайром і торговцем не повинен містити обмежень щодо приймання електронних платіжних засобів інших емітентів та інших платіжних систем. Для реалізації наданого торговцю права еквайр зобов'язаний забезпечити технологічне, інформаційне обслуговування суб'єктів господарювання та інших осіб для проведення розрахунків за операції, які здійсненні між торговцями та користувачами з використанням електронних платіжних засобів.

У свою чергу еквайр має право на строк, визначений правилами платіжної системи, зупинити надання послуг торговцю та/або вилучити платіжний пристрій для обслуговування електронних платіжних засобів і

розірвати договір у разі неправомірного або непередбаченого договором використання торговцем чи третьою особою електронних платіжних засобів або їх реквізитів, платіжного терміналу, імпринтера та інших платіжних пристроїв, наданих еквайром торговцю для обслуговування електронних платіжних засобів, та в інших випадках, установлених договором. Платіжна організація або еквайр мають право прийняти рішення про зупинення здійснення еквайрингу певним торговцем також і в інших випадках, встановлених правилами платіжної системи та/або умовами договору.

Підсумовуючи вищевикладене, можна дійти ще одного висновку: досліджуваний нами договір еквайрингу є двостороннім, кожна зі сторін має взаємні права та обов'язки, в такому випадку зазначений синалагматичний зв'язок є характерним для *консенсуальної* моделі договору, а виконання певної послуги в консенсуальному договорі являє собою виконання стороною свого суб'єктивного обов'язку.

Перелік істотних умов договору еквайрингу та надання сторонам автономії волі міститься в нормативних актах. У зв'язку з цим еквайр зобов'язаний зазначити в договорі такі умови: найменування платіжних систем, ЕПЗ яких приймаються торговцем до оплати, та типи ЕПЗ із визначенням їхніх ознак платіжності; порядок оформлення документів за операціями з використанням ЕПЗ; порядок і терміни розрахунків еквайра з торговцем; розмір комісійної винагороди, яку торговець сплачує еквайру за розрахункове обслуговування; процедури безпеки, яких має дотримуватися торговець під час приймання платежів із використанням ЕПЗ, та передавання даних еквайру про проведені операції; а також інші умови відповідно до законодавства України або на розсуд еквайра та торговця.

Звертає на себе увагу така істотна умова договору еквайрингу, як розмір комісійної винагороди. Виходячи з цього необхідно зробити висновок, що договір еквайрингу є *оплатним*.

Серед різновидів еквайрингу зазвичай виділяють торговий, інтернет-еквайринг та АТМ-еквайринг. Торговий еквайринг представлений у магазинах, ресторанах, готелях, фітнес-клубах і т. п. Інтернет-еквайринг опосередковує купівлю-продаж в мережі Інтернет за допомогою спеціального інтерфейсу. АТМ-еквайринг, як правило, представлений терміналами та банкоматами. Тобто еквайринг є неможливим без спеціального обладнання та програмного забезпечення. Від вибору встановленої у торговця техні-

ки залежить швидкість, комфорт та безпека розрахунків за допомогою електронних платіжних засобів. Підтвердженням оплатності договору еквайрингу стає норма п. 14.20 ст. 14 ЗУ, якою передбачається, що еквайр зобов'язаний ознайомити користувача з розміром власної комісійної винагороди за отримання готівки через банківський автомат безпосередньо перед ініціюванням операції. Інформація про розмір комісійної винагороди має надаватися користувачу на екрані банківського автомата та/або друкуватися на паперових документах за операціями з використанням електронних платіжних засобів. Користувач після перегляду на екрані банкомата даних про суму комісійної винагороди повинен мати змогу відмовитися від вже розпочатої операції. Безпосередньо переказ між еквайрами і суб'єктами господарювання здійснюється, а розмір комісійної винагороди встановлюється виключно в гривнях.

Наведене дає підстави для таких **висновків** щодо договору еквайрингу. По-перше, вважається доцільним визначити договір еквайрингу як договір про надання еквайром платіжних послуг клієнтам – отримувачам грошових коштів – з організації проведення розрахунків за операціями з використанням електронних платіжних засобів за допомогою платіжних пристроїв (банківського автомату, платіжного терміналу, програмно-технічного комплексу самообслуговування тощо) згідно з встановленими платіжними організаціями правилами для платіжних систем. По-друге, договір еквайрингу є поименованим, організаційним, двостороннім, консенсуальним, оплатним договором, спрямованим на надання послуг (платіжних) технічного, інформаційного обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів у платіжній системі. По-третє, у разі проведення розрахунків у платіжній системі будь-який договір, у тому числі і договір еквайрингу, набуває значення не як окремих договорів, а як один із договорів, що забезпечує відповідну мету, а саме організацію переказу грошових коштів. Договір еквайрингу діє в системі як елемент складного зобов'язального правовідношення з переказу грошових коштів. Укладення договору ек-

вайрингу є підставою не тільки виникнення даного правовідношення, а й реалізації прав та обов'язків пов'язаних із ним договорів. У систему договорів, опосередковуючих перекази грошових коштів в платіжній системі, окрім договору еквайрингу, входить договір банківського рахунку, договір про обмін електронними документами та інші. По-четверте, договір еквайрингу є не лише юридичним фактом, що забезпечує виникнення зобов'язального правовідношення, а й регуляторним механізмом,

Список використаних джерел:

1. Вебер Макс. Государство и общество: нариси соціології розуміння / з нім. пер. М. Кушнір. К.: Вид. дім "Всесвіт", 2012. С. 1112.
2. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 року. URL: zakon5.rada.gov.ua.
3. Директиви (EU) № 2015/2366 Європейського парламенту від 25.11.2015. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj>.
4. Панова Л. Кореляційні зв'язки між законодавством Європейського Союзу та України в сфері платіжних послуг. Розвиток сучасного приватного права в країнах Європи: матеріали VIII Міжнародного цивільно-правового форуму (Київ, 19-20 квітня 2018 року). К.: ТОВ "Білоцерків-друк", 2018. 278 с. С. 209-211.
5. Пушкин А. А. Избранные труды. Харьков : Эспада, 2007. 480 с.
6. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів: Постанова Правління Національного банку України від 05.11.2014 № 705.
7. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України від 06 вересня 2016 № 382.
8. Regulation (EU) 2015/751 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 on interchange fees for card-based payment transactions // Official Journal of the European Union. URL: <https://publications.europa.eu/publication>;
9. Договірне право України. Загальна частина : навчальний посібник / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2008. 896 с.
10. Постанова ВГСУ від 19.09. 2012 по справі 18/5005/2757/2012. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document>

Возникновение эквайринга, как конкретного правоотношения означает качественно новый этап в механизме правового регулирования общественных отношений в сфере расчетов между субъектами. Основанием соответствующего обязательства является договор эквайринга. Моделируя договорную связь между эквайером и торговцем, государство выполняет свою функцию – организатора гражданского оборота. Договор эквайринга представляет собой элемент сложного обязательственного правоотношения по переводу денежных средств, который входит в соответствующую систему. Эквайринг является одним из основных договорных инструментов, обеспечивающих реализацию концепции "Open Banking" в механизме правового регулирования платежей.

Ключевые слова: модель договора эквайринга, правовая характеристика договора эквайринга, платежные системы, финансовые услуги, обслуживание расчетов.

The emergence of acquiring, as a concrete legal relationship, means a qualitatively new stage in the mechanism of legal regulation of social relations in the sphere of settlements between subjects. The basis for the corresponding obligation is the acquiring contract. Modeling the contractual relationship between the acquirer and the trader, the state fulfills its function - the organizer of the civil turnover. The contract of acquiring is an element of a complex legal obligation to transfer money, which is a part of the corresponding settlement system. Acquiring is one of the main contractual tools that ensure the implementation of the concept of "Open Banking" in the mechanism of legal regulation of payments.

Key words: agreement model of the agreement, legal characteristic of the acquiring contract, payment systems, financial services, settlement services.

